

Het probleem van de grondwetsherziening

Het valt niet te ontkennen dat het probleem van de Vlaams-Waalse verhoudingen vooral tijdens de laatste legislatuur in het middelpunt van de politieke belangstelling heeft gestaan en in zeer belangrijke mate het intern Belgische politieke leven heeft beïnvloed. In dit kader dient dan ook de cyclus gesitueerd van het probleem van de grondwetsherziening, georganiseerd door het V.R.G. en het politiek gesprekscentrum.

Het gestelde doel was drievoudig :

- waarom een grondwetsherziening?
- bereikte en beoogde resultaten ?
- de politieke betekenis en het standpunt van de politieke partijen ?

Socialistisch standpunt : de heer Vranckx : Waarom een grondwetsherziening? principes rond de grondwetsherziening.

Als vooraanstaand socialistisch politicus en als eminente publiekrechtelijke specialist behandelde de heer Vranckx vooral het theoretisch-inhoudelijk-staatsrechtelijk aspect van de grondwetsherziening.

Waarom een grondwetsherziening ?

Een onontwijkbaar gegeven in elk staatsleven is de verhouding tussen de feitelijke sociaaleconomische structuur van een land en de institutioneel vastgelegde grondnormen, tussen het levend grondwettelijk recht en de geschreven grondwet.

Door het ontstaan van het algemeen stemrecht, de diepere dimensie van de staatstaak door de evolutie van rechtsstaat naar welvaatrstaat, door de inwerking van deze factoren op het staatsleven hebben bepaalde grondwettelijke beginselen een andere of een veelzijdiger begripsinhoud gekregen en is aldus het probleem van de grondwetsherziening gesteld.

Institutionele hervormingen ?

Voornamelijk het probleem van de dualiteit van België dient een grondwettelijke oplossing te krijgen en dit via de decentralisatie en de deconcentrisatie en ruimere autonomie. Nochtans blijft een democratische eis de institutionele waarborg tegen minorisatie van de taal- en kulturele minderheden. Zodoende zijn de regeringspartijen van oordeel dat elke federale oplossing dient verworpen te worden en dienen volgende principes gehandhaafd :

1. de eerbiediging van het algemeen stemrecht
2. waaborg van de vitale belangen van de minderheden
3. geen overwicht van de beslissing van de ene kamer tegenover de andere
4. verwijderen van stelselmatige antithese en opponente houding van de taalgroepen.

Welke ook de uiteindelijk technisch uitgewerkte procedure weze, van belang blijft Bergsons gezegde : Agis en penseur et pense en homme d'action.

Volksunie standpunt : de heer Vanderelst : Geen grenselgrondwet maar federalistische structuurhervormingen :

Als tweede spreker verdedigde de heer Vander Elst het radicaal Vlaams standpunt. Na een kernachtige historiek van de politieke gebeurtenissen rond de grondwetsherziening sinds 1953 en voornamelijk sinds de regeringsverklaring van mei 1961, en na te hebben uitgeweid over de tot nu toe gevoerde besprekingen tussen de traditionele partijen belichtte de V.U. voorzitter de eigenlijke politieke betekenis van de grondwetsherziening.

Het is zeer duidelijk gebleken uit de laatste parlementaire zitting voor het zomerreces dat de traditionele partijen de zetelaanpassing onvoorwaardelijk gekoppeld hebben aan de waarborgen van de Walen tegenover eventuele minorisatie. Waar het feitelijk op neer komt is dat — welke ook de uiteindelijke hervormingen wesen — alle gevestigde machten het unitaire België willen redden ten koste van de Vlamingen door dergelijke bevoorrechte posities te verlenen aan de Walen, zodat deze geen enkel belang meer zouden hebben voorstanders te zijn van het federalisme.

De toegestane volstreckte pariteit in de hogere administratie, de geplande fifty-fifty verdeling van de ministerportefeuilles, de geplande speciale procedures in de wetgevende vergadering, dit alles wijst erop dat door een vervalst toepassen van een federalistisch principe de efficiënte betekenis van een Vlaamse numerieke meerderheid zou vervallen. Daarom kan de V.U. de grondwetsherziening zoals door de traditionele partijen opgevat, niet aanvaarden en blijft er nog slechts een oplossing : een federale herstructurering van een federaal geïnspireerde grondwetsherziening ten bate én van de Waalse én van de Vlaamse levensgemeenschap in België.

Vlaams C.V.P. standpunt : de heer Verroken : ontstaan van gemeenschaps- en opinievormende maatregelen. Eigen beslissingsmacht binnen de bestaande structuur van België.

Als regeringsvormende partij staat de C.V.P. niet alleen geplaatst voor « wat zou moeten zijn », maar ook voor de vraag : « hoe in de meest gunstige voorwaarden de gestelde doelstellingen realiseren? ». Ook in 't vraagstuk van de grondwetsherziening stelt zich de vraag naar een politiek programma én een politieke taktiek.

De hoofdbekommernis van de Vlaamse C.V.P. is en blijft de vraag : « Hoe kunnen de twee gemeenschappen het best tot hun recht komen? Hoe voor beide het recht op gehoor, aanwezigheid en politieke medezeggenschap waarborgen? ».

Daar het gemeenschapsgevoel nog verre van voldragen is en structuren en kaders een zeer belangrijke waarde hebben in de opinievormende krachten moet dit gestimuleerd worden door grondwettelijke maatregelen.

Daarom zijn de meest essentiële en noodzakelijke grondwettelijke maatregelen die dienen genomen :

1. het vastleggen van de taalgrens en van de Brusselse agglomeratie.
2. de erkenning van het Nederlands als officiële en ambtstaal benoorden de taalgrens, van het Frans bezuiden de taalgrens en een volledige gelijkwaardigheid van een tweetalig hoofdstedelijk gebied.

Dit zou de stimulering van de opinie- en gemeenschapsvormende krachten ten zeerste ten goede komen.

Doch tevens zullen waarborgen in de verhouding van de machten in staat onontbeerlijk blijken. Daar het Vlaamse en het Waalse landsgedeelte voor specifieke maar fundamentele problemen zich geplaatst zien, zou een oplossing moeten gevonden die de remmende acht-jaar-durende grondwettelijke procedure niet behoeft toe te passen, wanneer voor bepaalde zogenaamde voorbehouden materies een 2/3 meerderheid zou kunnen gevonden worden.

Zo zou het mogelijk zijn na een ernstige konfrontatie en bestudering van de diverse standpunten in een soort verruimd Harmelstudiecentrum, geleidelijk fundamentele kaderwetten te stemmen : zijnde een algemeen geldende wet met algemeen geldende normen voor het ganse grondgebied, maar met de mogelijkheid van eigen uitvoeringsmodaliteiten voor het Vlaamse en Waalse landsgedeelte, gesteund door de eigen specifieke Vlaamse en Waalse problemen.

Dergelijke procedure zou de voordelen bezitten, zonder schending van de grondwet, zonder de remmende grondwettelijke procedure en zonder een volledige herstructurering van de staat, binnen de bestaande instellingen en besluitvormingsmodaliteiten een eigen beslissingsmacht te geven aan de Walen en Vlamingen in specifieke aangelegenheden.

BESLUIT :

Aldus kunnen wij als uiteindelijke balans van deze zeer geslaagde cyclus besluiten dat de feitelijke bestaanszekerheid van België in een beslissende fase zal treden naargelang de uiteindelijke resultaten van de grondwetsherziening. Zullen de politici erin slagen de unitaire Belgische staat genoegzaam te saneren of zal een federale heroriëntering zich opdringen ??

HERWIG BROUNS.